

Po pošti prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta » 13 » — »
četrť » 6 » 50 »
mesec » 2 » 20 »

V upravnštvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » — »
četrť » 6 » — »
mesec » 1 » 70 »

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Narednine in inserate
sprejema upravnštvu v
Katol. Tiskarni Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven
nedelje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 207.

V Ljubljani, v sredo, 9. septembra 1903.

Letnik XXXI.

Socialna izobrazba.

L. — Katoliško-narodna stranka slovenska je izrekla načelo splošne, enake in tajne volilne pravice. Zato pa je njena dolžnost, da dvigne ljudstvo do one višine socialne izobrazbe, katera je potrebna, da ljudstvo to važno pravico tudi pravilno izvršuje.

Na Nemškem in po Belgiji sem potoval z mladim duhovnikom milanske nadškofije, kateri se pripravlja na profesuro sociologije na milanskem semenišču. Ko je dovršil v Rimu modroslovne in bogoslovne studije, je šel na sever proučevati socialne razmere in razne organizacije, katere rode potrebe nove dobe. O uvedbi socialnega pouka na milanskem semenišču mi je pripovedoval sledeče:

Bogoslovci vseh štirih let poslušajo predavanje iz sociologije skupno, tako da profesor celo stvarino obdela v štirih letih. Iz najbolj sposobnih bogoslovcev izbere vodstvo nekatere, ki ostanejo še peto leto v semenišču, da dovrše specialne sociološke studije. Ti se uče državnega prava, socialnega postavodajalstva, modernih jezikov, uprave organizacij itd. Tako si vzgoji škofija število strokovno izobraženih duhovnikov, kateri so zmožni voditi socialno gibanje in poučevati druge.

Potreba take socialne izobrazbe se čuti pač povsod. Duhovnikom splošno nikjer ne manjka dobre volje, a kako delovali v težavnih razmerah, ko ima duhovnik proti sebi toliko dobro poučenih nasprotnikov, to je težavno in zahteva mnogo izkušnje in pouka. Bilo bi pač potrebno, da se v Avstriji razen sporadičnih socialnih kurzov ustanove povsod redne stolice za krščansko sociologijo.

Dalje je treba socioloških knjižnic. Vsak posameznik si ne more nabavljati potrebnih del, katera bi mu mogla služiti v pouk o posameznih vprašanjih. A z združenimi močmi bi se pač dala tudi na Slovenskem ustanoviti socialno politična knjižnica, poleg katere bi kmalu sama ob sebi nastala socialna ljudska pisarna.

Ali imamo danes na Slovenskem kje kako knjižnico, katera bi imela najpotrebnejša sociološka dela? Ali imamo kako sre-

dišče, kamor bi mogel priti kdo, da se pouči o socialni stroki, v kateri hoče delovati? Vsi neuspehi, kateri so se pokazali pri slovenskem socialnem gibanju, izvirajo edino-le iz tehničnega diletantizma, katerega nismo krivi mi, ampak tesne razmere, v katerih živimo. Energija, katero je pokazala katoliško-narodna stranka doslej v političnih in socialnih borbah, je pa pač dovolj silna, da si ustvari tudi dobra sociološka izobraževališča za naš katoliškonarodni naraščaj.

Stvar ni tako težka, kakor se zdi. Za zgled nam lahko služi organizacija nemškega »Volkvereina«. Vodstvo mi je obljubilo, da rado postreže tudi Slovincem s svetom in s posojevanjem knjig iz svoje socialnopolitične knjižnice. Kdor želi knjigo iz te knjižnice, piše na centralo in ta mu jo pošlje po pošti za gotov čas. V določenem roku jo mora dotični vrniti v istem zavoju. (Letni prispevek je 1 marka.) Kdor želi sveta v socialnopolitičnih stvareh, ga dobi takoj pismeno od centrale. Katalog knjižnice, ki se dobi zastoj, je zapisnik vseh važnejših socialnopolitičnih del. Naslov je: Centralstelle d. Volkvereins für das kath. Deutschl. München-Gladbach, Rheinland.

Katoliškonarodna stranka slovenska nujno potrebuje take ustanove. Slovinci ne znajo še dovolj ceniti knjig. Posojena knjiga je navadno tudi izgubljena. A če so jih denarne posojilnice navadile umnega gospodarstva z denarjem, naj jih nauči teka književna posojilnica, kako se gospodari s književnim imetjem!

Po Belgiji sem našel po vseh večjih mestih občinske knjižnice, katerih glavni namen pa ni zabavno, ampak poučno slovo. Večje knjižnice so razdeljene na dva dela: Eden je za knjige, drugi za časopise. Kraljeva knjižnica v Bruslju n. pr. ima poleg glavne knjižnice veliko sobano za časopise. Naročena je na 680 znanstvenih periodičnih publikacij (politični listi se tu ne beró). Med njimi je čez 200 socioloških revij — katoliške skoro vse. Vsak čitatelj dobi pisalno orodje.

Tudi na Slovenskem se mora smisel za javne poučne knjižnice razviti. Ali

danes licealna knjižnica v Ljubljani služi kot splošna poučna ljudska knjižnica?

Znak naše družbe je napredujoče demokratiziranje. Katoliškonarodna stranka mora s tem računati. Od njenega smisla za demokratično ljudsko gibanje je odvisen njen položaj v bodočnosti. Dva izgleda iz novejših političnih zgodovine sta dovolj poučna za nas: Na Francoskem katoličani niso tega umeli in so živeli dalje v tradicijah prejšnjih kraljestev, ko je družba okoli njih že šla čisto druga pota; zato jih zdaj izganjajo iz države. Na Nemškem in v Belgiji so se postavili katoličani v prve vrste demokratičnih struj; zato so odločilni faktor v državi. Učimo se in delajmo! To je rešilno geslo.

Burna zasedanja deželnih zborov

prerokujejo razni listi, ki povdarjajo, da si vlada s tem, ker ne skliče državnega zbora, pač pa deželne zbornice, ne pomaga iz zadrege. Ogorčenje radi pridržanje vojaških tretjeletnikov se bo pokazalo v deželnih zborih, ki bodo hoteli govoriti tudi o drugih vprašanjih, ki so na dnevnem redu: o dualizmu, o vojaški podlagi in razširjenju volilne pravice. Dr. pl. Körber je hotel preprečiti burne razprave v državnem zboru, a sedaj jih bo moral slišati v raznih deželnih zborih.

Ogrska kriza.

»Magyar Szo«, glasilo barona Banffyja, pravi, da je izvedel, zakaj cesar odklanja zahteve opozicije. Cesar te zahteve odklanja v interesu Ogrske. Ko bi namreč vladar dovolil madjarski armadni jezik, bi zahtevali Hrvatje pri svojih polkih uvedbo hrvaščine in s sličnimi zahtevami bi nastopili tudi drugi Slovani. Končno bi namestu dualizma nastal trializem in armada bi razpala v nemško, madjarsko, hrvaško itd.

Cesar je sklenil, da danes odpotuje iz Budimpešte in da se v bližnjem času več ne povrne v Budimpešto. Kakor znano, se je hotel cesar vrniti v petek zopet v Budimpešto in se ne udeležiti galiških in ogrskih vojaških vaj. V Budimpešti je pa dobil take informacije o krizi, da je uvidel brezvepešnost svojih pogovorov z parlamentarci. Celó od vladarja zaželjena konferenca vladne stranke se ni mogla izvršiti, ker so mnogi poslanci te stranke pričeli simpatizirati z opozicijo. Zato se cesar vdeležil galiških vojaških vaj in se potem zopet vrne na Dunaj. Ogrska kriza se je poglobila.

Cesar je v jezikovnem vprašanju ne izpros en in izjavlja vsako prijenljivost za izključeno. Bivšemu ministrskemu predsedniku Szellu je to povedal.

Cesar stoji na stališču, da je jezikovno vprašanje vladarjeva pravica. Baje je cesar sestavo novega kabineta ponudil tudi Szellu, a tudi Szell je odklonil, češ »vse drugo rajši, nego to, da bi bil sedaj ogrski ministrski predsednik.« Cesar zapuša ogorčen in vžaloščen Budimpešto, kjer je nastal velik prepad med krono in parlamentom. Opozicija je neizprosna. Kaj bo iz tega? Nemadjarski narodi na Ogrskem so se pričeli oglašati proti zahtevam Madjarov in Romuni izjavljajo v svojem glasilu, da se bodo do zadnje kaplje krvi borili proti madjarskemu armadnemu jeziku.

Razmere v turški upravi in armadi.

Smrt turškega mornariškega ministra Hassan-paše nas zopet spominja na sramotne zlorabe, ki jih je zakrivil ta minister v dolgem času svojega službovanja. Po njegovi smrti so odkrili deficit 100.000 turskih funtov. Smrt ministrova vzbuja pozornost na bogastvo njegovo in njegovega gospoda, sultana Abdul Hamida, kakor tudi na vire, iz katerih je vse to velikansko bogastvo prišlo. 25 let sta se trudila ta dva moža, da bi spravila državo na rob propada. Hasan-paša je bil slavnati mož in družabnik sultanov; skupno sta si razdelila vse koncesije in podjetja. Minister zapuša po verjetnih izjavah 10 milijonov funtov. Sultan je imel ministra v službi celih 25 let, prvič, ker se Hasan ni nič razumel v mornariških zadevah in prepustil mornarico njeni osodi, in drugič, ker je vsakoletni budget za mornarico delil s sultanom in mu tudi znal odpreti še druge vire dohodkov. O bogastvu Abdul Hamida se slišijo samo temne govorice. Pred 10 leti je statistika cenila sultanovo premoženje na 50 mil. funt.; danes se računi več ko na dve milijardi frankov. Najboljša zemljišča so njegova, on je neomejen zapovednik in gospodar državnih dohodkov. Z ozirom na to velikansko bogastvo kljubuje nevarnostim, ki prete njegovemu prestolu. Že izpočetka svoje vlade je spoznal moč denarja in delal po tem. Pustil je, da je dežela obubožala, da je potrebovala potem njegove pomoči. Dobro pozna lenobo in servilizem Turkov, ki rajši žive od radodarnosti sultanove, kakor da bi samostojno delali. Tako velikansko bogastvo bi dobro služilo napredku in humaniteti; v sultanovih rokah pa deluje le v pogin in propad turške države. Hassan-paša je ruiniral turško brodogojstvo, Abdul Hamid pa turško državo.

LISTEK.

Kongres katol. Sioux Indijancev in škof Stariha.

Da podamo našim čitateljem črtico o delovanju našega odličnega rojaka, mil. škofa I. Starihe, in da spredijmo naši rojaki, kako visoko znajo Indijanci čislati svoje zvanje v vero Kristusovo, smo poskrbeli te vrstice.

Nedavno so imeli katoliški Indijanci iz obeh držav Dakot pod vodstvom očetov benediktincev kongres. Dotični misijon je na zahodnem bregu reke Missouri v Južni Dakoti, 16 milj pod Fort Yates, Sev. Dak. Ker Indijanci že več let niso videli svojega škofa, so seveda jako želeli ga videti in so ga tudi priarčno sprejeli. Mil. škof J. Stariha, višji pastir zapadnega dela Južne Dakote, je prišel po utrudljivi vožnji (po domače z bummelzugom) do Polloca, ki je misijonu najbližja železniška postaja. Z bolj-šim vlakom se sem ne pride, ker bolj-ših ni. V spremstvu dveh misijonarjev je šel škof do sedem milj oddaljenega kraja Vanderbilt ob reki, kjer jih je čakal čoln. Missouri je

bil kot ogledalo gladek in miren, in Indijanci so jih hitro prepeljali. Na zapadnem bregu jih je čakalo več sto Indijancev na konjih, da bi sprejeli škofa. Ko je škof izstopil, so vsi skočili s konj in na kolenih vsi veseli prejeli prvi blagoslov svojega višjega pastirja. Še kake tri milje je bilo treba iti dalje. Indijanci so jih stražili spredaj in zadaj, nadaljevali so pot po gozdni stezi, okrog in okrog krepka velika drevesa, in dospeli so ob solnčnem zahodu do misijonske postaje. Ljubljena šolska mladina, žene, sestre, sploh vsi, ki niso šli do brega nasproti, so jih tu čakali v špalirju. Kleče se sprejeli škofov blagoslov. Pri vstopu v cerkev je pel dobro izvežbani pevski otroški zbor »Ecce Sacerdos«, nato pa je škof podelil slovesno svoj blagoslov.

Kakih pet minut od misijona so bili Indijanci postavili jako obsežen šotor iz vej in dreves. Tu so se naslednje dneve obdržavali shodi. Šotor je bil zračen in hkrati prostoren. Okolu te »dvorane« so se več kot miljo na okrog vrstili šotori rdečkožcev. Cenili so, da je bilo od dva do tri tisoče Indijancev na kongresu. Njihovi »ponies« so se pasli ob obronkih bližnjih gričev:

slikovita podoba miru in složnosti. Kak razloček med potomci onih divjih Sioux Indijancev, ki sta jih našla o. Da Smet in škof Marty na ravno teh stepah, in pa njihovimi otroci in vnuki, upognjenimi pred Križanim! Tedaj so bili složni samo v sovraštvo do krščanstva in do belokožcev.

Drugi dan so slovesno spremili škofa od misijona do zborovalnega prostora; ob obeh straneh poti so se postavili udje »Bratovščine sv. Jožefa in bl. Device« z zastavami in okusnimi prepasi. Pred vhomom v senčnato veliko zborovalno uto so se ustavili. Škof je šel skozi vrste, blagoslavljajoč na obe strani. V sredi so stali miza in stoli za škofa in misijonarje, nad njimi preprežena jadrovinna. Indijanci so se posedli po začasnih stolah ali pa po naročju matere zemlje.

Bili so prisotni tudi zastopniki iz bolj oddaljenih rezervacij, kot iz Fort Totter, iz Cheyenne itd. Prišel je tudi rev. dr. Ganss, načelnik katoliškega italijanskega urada in stari misijonar veteran rev. Fr. Malo iz Fort Bertholda. Potem ko je benediktinec rev. Fr. Martin pozdravil vse goste, razložil je pomen skupščine in stavil vsem v krasen

vzglede presveto družino. Razlagal je paznim Indijancem svetost in potrebe dela. Da so ga Indijanci umeli, so spridevali pozneje njihovi pogovori.

»Ognjeno srce« (Lante peta), predsednik shoda, je nato povzel besedo in izrazil svoje veselje nad obiskom mil. škofa. Škof da je prišel se osebno prepričati o delu, ki jim ga je dal veliki oče (vlada). On da je še poznal o. De Smeta, ki je privedel Indijance na pravo pot.

Cheyenski glavar je potem nadaljeval svoj govor. Pojasnil je, kako da je prišel na shod. Začel je s svojo rodovinsko zgodbo: »Moj stari oče je umrl, moj oče je stopil na njega mesto. Jaz sem sedaj tretji. Vsi moji otroci so bili vzgojeni pri črnih suknjah. Črne suknje naj imajo naše šole in naše otroke, dokler mi živimo. Kar pa je rekel duhovnik v svoji pridigi, delaj in moli, po tem potu mi hodimo. Mnogi izmed mladeničev in mladenk, vzgojenih v šolah črnih suknj, imajo sedaj že svoje družine. Sedanja šolska mladina se vzgojuje na isti način in bode nadaljevala začeto delo; to je naša volja in želja.«

(Konec prih.)

Ravno tako so žalostne razmere v armadi. Turški vojak ni več nekdajni fanatik. Ima le malo upanja še v moč zelene zastave in meni, naj se vera le sama brani. Z eno besedo, turški vojak je danes prej miroljuben, kakor pa bojaželjen. In to je največ kriva turško-grška vojna. V kateri sicer na bojnem polju ni padlo več turških vojakov ko 2800, toda v sled slabše potrebe in nezadostne organizacije umrlo jih je v bolnišnicah nad 26.000. — To je bil hud moralni poraz za zmogovito armado. To se je razširilo po celi armadi in danes ve turški vojak kaj dobro, da bo, če izbruhne vojna, slabo oskrbovan z živežem, slabo opravljen, čež moč trpel in naposled v bolnišnici umri. Zato ni med turško armado navdušenja za vojno in, če se bo začela, se bo bojeval z nevoljo in brez vznosa. — Slaba organizacija in disciplina se kaže že pri neuspehih napram vetašem. Ko je n. pr. prišlo povelje, naj konjenica odide iz Drinopolja proti Kirklisse, je mogel prvi eskadron šele tretji dan odriniti. Izposoditi si je moral namreč poprej konje od drugih eskadron. Druge eskadroni so si morale pa izposoditi konje od drugega polka. Naposled so dobili konje na poseben — recimo turški — način. Po vseh javnih trgih in ulicah so izpregli, pred privatne vozove vprežene konje, in jih pridelihi eraričnim. Lahko si vsak misli, kaj je tu vse prišlo skupaj in kaka je bila taka eskadrona. Nekateri konji že po 30 km. pota niso mogli naprej, ker so bili izstradani. In sedaj si vsak lahko misli, kaj bi bilo za služaj mobilizacije! Goltz paša, reorganizator turške armade, ki je dobro pozna, je imel prav, ko je dejal, da more iz milijonov vojakov turške armade povabiti jih le 550.000, ker ti so vsaj malo izurjeni, vse drugo pa je divja tolpa in bašibozuki. Med poslednjimi je 266 eskadron kurdskih jezdecov (40.000 mož), ki se pa bojujejo le, če imajo veselje za to in če si konje, hrano in orožje sami preskrbe.

To so torej razmere v turški upravi in armadi; vsakdo razsodi, da so res turške

Iz brzojavk.

Dunaj. Medparlamentarna mirovna konferenca zboruje na Dunaju v drž. zbornici. Zastopani so zastopniki raznih narodnosti. Vseh delegatov je 400. Shod je pozdravil tudi ministerski predsednik Koerber, kije povdarjal, da vsak narod naj ne čuva samo lastne časti, ampak naj tudi pazi, da časti kakega drugega naroda ne r. z. li.

Dunaj. Skupni odbor združenih nemških državnozborskih strank se je odločno izrekel proti vsakim narodnostnim koncesijam.

Sofija. Med Srbijo in Bolgarijo se vrše pogajanja radi avtonomije v Makedoniji.

Belgrad. Divizionarjem v Nišu je imenovan general Gurkić. Kakor javlja »Stampa«, nameravata generala Mašin in Gločić odstopiti, da olajšata vladi stališče v zadevi častnikov.

Pariz. Francoski listi poročajo, da izdeluje sv. oče v družbi s kardinalom Sattolijem okrožnico, ki bo podala sliko sedanjega verskega položaja. Okrožnica bo pozivala škofe, naj podpirajo versko-socialna dela cerkve.

Praga. Klošč bo potoval v Budimpešto iskat zveze z ogrsko opozicijo.

Plzen. Tu so bile velike demonstracije povodom shoda proti vladni odredbi, da tretjeletniki ostanejo pod orožjem. Poslanec Fressl je moral svoj govor ponoviti na javnem trgu. Demonstriralo je nad 3000 oseb. Tudi z Brna se poroča o enakih demonstracijah.

Bрно. V Banču se je vršil katoliški shod čeških Nemcev. Shod je sprejel resolucijo, v kateri želi, da se vrši leta 1904 splošni katoliški shod za vso Avstrijo. Nemci so priredili jalovo protidemonstracijo.

Dunaj. Strankarski shod avstrijske socialne demokracije se bo vršil tu dne 9. novembra.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 9. septembra.

Vodstvo katoliškonarodne stranke ima v četrtek zvečer sejo.

Jutrišnja volitev. Opetovano prosimo gg. somišljenike v volivnem okraju, da nam takoj po jutrišnji volitvi z vseh volišč odpošljejo brzojavke o razmerju glasov. Takoj po sprejemu brzojavk bomo naznanjali izid volitev po posameznih občinah na lepaku pred Brusovo prodajalnico.

Volitve v celjski okrajni zastop se bližajo in celjski Nemci so razvili velikansko agitacijo, ker se jim silno cede sline po tem zastopu. Zavednost slovenskih volivcev jim bo preprečila račune.

Naši Gorenjci in nemški poskusi. Najlepši gorski svet naše dežele je gotovo v

Bohinju. V nebo kipeči vrhovi, ki obdajajo lepo dolino od vseh strani, mirno jezero in veličastnost panorame dajejo Bohinju neko divjo, čarno romantičnost. ki jo bčš še v Švici komaj našel. Pot na Triglav je gotovo najlepša in najbolj zanimiva iz Bohinja. Pelje skozi planine ki so kakor gorski vrtovi in jih gotovo ni lepših na svetu. Na teh planinah, Uskovnici, Konjšici, Tratju, Tošču in Velem polju pasejo naši Bohinjci svojo živino. Turist si lahko skoro vsako uro spočije v priprostem lesenem štrnu in pokrepča z mlekom in žganci. Ena najlepših planin na tej turi je Velo polje, ki je 1700 m. visoko skrito med Tešcem, Mišcl - vrhom in Jezerdim štogom. Planina je last podobčine Čošnjica; Podjelci in Koprivnikarji imajo gori stanove za živino. Na tem svetu je hotelo nemško planinsko društvo dobiti močno postojanko. Realčni profesor A. B. je pisal županu v Srednji vasi, naj posreduje pri gospodarskem odseku češ. podobčine, da se ta svet proda v napravo botaničnega vrta, ki se misli gori napraviti. — Pozneje je stopil v dotiko z načelnikom gospodarskega odseka. Hoteli so imeti prostor ravno zraven Vodnirove koče pri studencu, ki ondi izvira. Ponujali so nekaj vinarjev (menda 50 za kvadratni sežen) in obljubovali popraviti pota, ki jih ljudje prav s težavo vzdržujejo. Razneala se je govorica, da mislijo Nemci napraviti na Velem polju veliko nemško kočo, ki naj bi konkurirala z Vodnikovo in pričala nemškim turistom, da ima Germanija tudi na najlepših naših planinah svoj Hochburg in Wartburg. V sredo 26. avgusta t. l. se je podal neki zemljemerec na Velopolje, da bi svet odmeril, kar se ni zgodilo. Ko so ljudje zvedeli za namero, je nastala velika rabuka. Vsi so izjavili, da sveta nikakor ne prodajo. V nedeljo 6. t. m. je odpisal načelnik gospod. odseka g. profesorju A. B.-u, da svet ni na prodaj in da prekine vsa nadaljna pogajanja. — Tako se je ponesrečil lepi načrt in naše planine ostanejo naše. Pri tem opozarjamo slovensko planin. društvo in druge domoljubne kroge, naj v Bohinj obrnejo malo več pozornosti. Ko bo železnica dovršena, bo prihajalo v Bohinj več turistov ko v vse ostale kraje naše dežele. Sedaj nimajo najlepše planine še nobene koče. V Konjšici bi bila ena prav zelo potrebna, v Tošču bi se moral prirediti kak stan za odpočitek, pot skozi Javornico in Jabniče v Praprotnico, kjer se najlepše vidi triglavska skupina, še markirana ni, iz Srednje vasi pol ure dolga pot ob potoku Ribnica k dvem slapom pod Praprotnico, ki je tako divje romantična, da se še Vintgar more komaj primerjati z njo, je še našim najboljšim turistom neznana. Koliko se stori v Švici za razvoj turisticke, koliko oseb najde v tem svoj zaslužek in tujci pustijo milijone v deželi! Če mi ne bomo porabili dane priložnosti, jo bodo pa drugi.

Zveza Gorenjega grada s Kamnikom. Občinski zastop v Novištifi pri Gorenjemgradu je sklenil v svoji seji dne 30. avgusta t. l. na predlog učitelja g. Iv. Kelca soglasno, naj se vložijo prošnje na c. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo v Gradcu in v Trstu, da se v kratkem ustanovi vožnja poštna zveza Gorenjegrada s Kamnikom, ter naj se železnica ne spelje samo do Gorenjegrada, oziroma Štangroba, nego do Kamnika. Interesovane občine in drugi naj se blagovolijo za oboje krepko potegniti!

Poročil se je na Dunaju g. Ludovik Valjavec, c. kr. asistent finančnega ministerstva z gđ. Mici Šisl, učiteljico glasovira.

Premilostni gospod krški škof Dr. Anton Mahnič je prišel v četrtek v Ljubljano. Mudil se je nekoliko časa na Preski. V ponedeljek se je odpeljal proti domu.

Bojkot »Slovenske Matice«. »Slovenski Narod« pravi, da je sinoda sklenila bojkotirati »Slovensko Matico«. Seveda je to čisto navadna laž, a je že tako, »Narod« skoti laži kakor noben kunec ne mladičev, in mi smo se tega kunca tako navadili, da se nam že čudno zdi, če kak dan vrže samo po eno mlado laž! Kar se pa tiče profesorja Murka in njegovega govora na občnem zboru »Slovenske Matice« o slovenskih narodnih pesmih, ne rečemo, da se ne

bi o tem pomenili, če je to »Slov. Matici« v prospeh! Zakaj pa ne!

Proti nemški šoli v Spodnji Šiški se je danes izjavil okrajni šolski svet. Tudi obe občini ste se izjavili proti tej šoli, za katero se posebno poganjata dr. Ambroschitsch in železniški uradnik Unger.

Občni zbor slov. kat. potit. društva za radoliški okraj se je večeraj v Srednji Vasi v Bohinju sijajno obnesel. Društvo ima nad 800 članov. Politiška zavest se silno širi po društvenem delovanju, zlasti pa po našem časopisu po vsem Gorenjskem. Pridite se od drugod sem učiti! Z občnim zborom se je združil polit. shod. Ves Bohinj je poslal svoje najboljše može, ki so z veseljem in vidnim umevanjem poslušali svojega poslanca Pogačnika, dr. Kreka in druge govornike, ki so pojasnovali naša politična in gospodarska vprašanja. Shod ne bo brez vsepa!

Solske vesti. Gospod učitelj Valentin Clemente je imenovan učiteljem voditeljem na enorazrednici na Gori pri Ribnici. — Absolvirani učiteljski kandidat Fran Pogačnik je imenovan učiteljem na trirazredni ljudski šoli na Raki pri Krškem. — Vest, da pojde dve tretjini letošnjih abiturientov na Stajersko, ni resnična. Polovica mladih moči se posveti domovini, če tudi se jim ne obeta nič dobrega.

Iz nemškega tabora. »Res neumljivo je, zakaj bi morali Nemci veld praktičnih ozirov slovenske politike še nadalje trpeti. Zakaj se nemške paralelke popolnoma ne ločijo od prve državne višje gimnazije in se ne priklopijo k posebni nemški višji gimnaziji pod nemškimi profesorji. Kočevcev bi gotovo bilo dovolj; kajti neprimerno močan naval nemških učencev na državno višjo realko ima svoj vzrok le v sedanji ustroji višje gimnazije; to bi se dalo takoj urediti, ko bi se ustanovila nemška gimnazija.«

»Deutsche Stimmen.«

— Vlak povozil je sinoči blizu Kamnika neko žensko. Šla je najbrže po progi in se ni pravčasno ognila. Domačim je popolnoma neznana in ker je na glavi močno poškodovana, tudi ni mogoče natančno spoznati njenega obraza. Stara more biti okrog 40 let, napravljena je v višnjevo obleko in na glavi je imela svilen robec. Tudi nekaj denarja je imela pri sebi. Prenesli so jo v mrtvašnico v Podgorju, kjer bo jutri pokopana.

— Prašilja kuga se je pojavila v Leskovcu pri Krškem. V ponedeljek popoldne so pet obolelih prasov zaklali pod nadzorstvom okraj. živinozdravnika. Ostale živali so pod strogim kontrolo.

— V Boljuni je pri občinskih volitvah hrvatska stranka zmagala v vseh razredih. Zanimivo je bilo glasovanje v prvem razredu. Obe stranki sti se dogovorili, da hosti volili šest Hrvatov in dva nasprotni etranke. Hrvati so zahtevali, naj nasprotniki prej glasujejo, ker jim niso zaupali. Nasprotniki niso hoteli. Nikdo ni hotel na volišče vzlic opetovanemu pozivu, in tako je prišlo, da je glasovala le komisija, ki je izvolila predloženice narodne hrvatske stranke.

— Nova triglavska pot. Osrednji odbor »Slov. planin. društva« je zgradil v Vratih, nedaleč od Aljaževe koče, novo pot, ki vodi v 4 urah na Kredarico oziroma k Triglavski koči. Zvedenci hvalijo pot kot najzanimivejšo vseh dosedanjih, ker ji je razgled vedno zanimiv, vedno se menjajoč, hvalijo jo pa tudi kot varno in vsakemu pristopno. Iz Vrat se vzpenja mimo Cimra navzgor proti Begunskemu vrhu in konča na snežišču tik pod Triglavsko kočo. Novo to pot je izročilo S. P. D. v nedeljo 6. t. m. javnosti ob primerni otvoritveni slavnosti, pri kateri se je sklenilo, da se imenuje pot Tominaškov pot, t. j. v priznanje izrednih zaslug, koje zahvalja osrednji odbor neumornosti svojega podnačelnika, g. odvetnika dr. Frana Tominaška. O priliki otvoritve pota je šlo po novi poti na Triglav 45 turistov, med njimi 8 dam. Navzočen je bil tudi glavni urednik »Obzora« profesor Pasarič.

— Občni zbor »Südmarke«. V Slovenjem Gradcu so preteklo nedeljo zborovali »Südmarkovci« in brusili orožje proti slovenskemu narodu. Celjska mestna godba jim je trobila na ušesa. Ljubljanske »Südmarkovke« je zastopala gospa Kreuter Galle. Župan Pototschnigg je široko odpiral usta in frazaril o »pristnem nemštvu«, da se je kar kadilo. Prisegal je, da bo vedno črno-rudeče-zlata zastava plapolala na Slovenjem Gradcem in da to mestoce ne bo doživelo »take sramote«, kakor jo je dožil St. Ilj. Ob teh besedah so navzoči Germančki pričeli kričati »Pfui!«

Predsednik društvenega vodstva Fleischhaker je imel daljši govor, v katerem je zahteval cilj »Südmarke« — gospodarsko pomoč Nemcem ob jezikovnih mejah. 30.000 Nemcev podpira to društvo! V svojem poročilu je tajnik Hugo Wastian posebno psoval ljubljanske Slovence, češ, da so »Pöbel.« Podružnic ima »Südmarka« 212, med temi jih je na Kranjskem pet, na Primorskem 4, na Koroškem 33 in na Stajarskem 89. Ustanovnikov ima društvo 228, darov je zbrala »Südmarka« v preteklem poslovnem letu 18.265 K 16 v., v nabiralnih pušicah je bilo naborjena denarja 2428 K 46 v., podružnice so dale 37.999 K 50 v. Koledar je dal 238 K 60 v. čistega dobička, vžgalice 5584 K 64 v. Imela je poleg tega mnogo drugih dohodkov pri ustanovnikih (1046), pri zobotrehcih, pismenim papirju, milu itd. »Südmarka« je izdala posojil 46.136 K 5 v in daryl 26.901 K. Ustanov je dalo 3840 K, društvom 8174 K, za potovalne stroške 1066 K. Kar je bilo v Ljubljani nabranega denarja, je »Südmarka« vse porabila za Ljubljano in dale še iz svojega 10 odstotkov več. Delovala je dalje z ljudskimi knjižnicami, z domovi za vajence in dekle, s posredovalnicami za službe itd. V mnogih slovenskih krajih je ustanovila nemške ljudske knjižice, tako n. pr. v Šoštanju, na Jesenicah itd. Poročal je tudi potovalni učitelj Heeger, ki je obiskal 49 podružnic. Pri slavnostnem komersu je govoril o nemški samopomoči poslanec Hofmann pl. Wellenhof. Posebno predržno je govorila Ljubljanka Lina Kreuter Galle ter je napadala deželo, v kateri živi, češ, da žive naši Nemci v deželi, v kateri so izpostavljeni spletkam hinavstva, surovosti in zavratnosti. Ravno to pa nemške žene in dekleta navdušuje v zvestobi do črno-rudeče-zlate zastave. Klicala je »Heil und Sieg der grossen deutschen Nation!« naker je nastalo splošno tuljenje. Gospa Lina Galle pač ni usposobljena, da bi Slovincem dajala moralne brce, in utegne se ji zgoditi, da si ta »vzor nemških žena«, ako bo hodil na solnce, nekoliko bližje ogledamo. Še nekaj moramo omeniti. Raz mestne šole je plapolala frankfurterica. To je bilo že okrajnemu glavarju Kapezu preveč in odredil je odstranjenje te zastave. Naskoki nemškega »Schulvereina« naj bodre Slovence, da ožive »Našo stražo!« Premoženje »Südmarke« je sedaj 271.703 K.

— Svarilo. G. Fr. Sakser nam piše iz Nov. Yorka: Zvedel sem, da namerava naselniški urad strogo postopati proti izseljenecem s Kranjskega. Povod temu je, ker je neka trdka na Dunaju skozi več let pošiljala direktno in indirektno Slovence in Hrvate, ki znajo delati doge. Vsi ti so iz čabarske okolice. Nekaj teh so uradniki v gozdu zasačili in zvedeli, da jih je poslal trgovec z dogami K. Sedaj so dognali, da jih pride sem vsako leto po več sto s kontraktom. Zato naj pazijo rojaki iz čabarske okolice, ki hodijo doge delat, da jih ne pošljejo nazaj, in se obvarujejo škode. Zvedel sem tudi od komisarja, da neki bivši gostilničar v South Chicagi, sedaj bivajoč v litijem okraju, pošilja sem ljudi. Naselniški urad bode posebno pazil na izseljence iz litijskega okraja. Zato naj so ljudje previdni. Bolehni ljudje, posebno na očesih, kateri nimajo v Ameriki sorodnikov, malo denarja ali nobenega cilja, ki so nad 40 let stari, naj ne hodijo v Ameriko, najmanj pa ženske same. Dovoljeno pa je iti ženi k možu, sinovom in hčeram k očetu, bratu in sestri k bratu, sploh k bližnjim sorodnikom. Na slabi poti pa je, ako se kdo misli tu naseliti z neresničnimi izpovedbami. Naseljanje hočejo omejiti, s časom preprečiti. Torej pozor, da se ljudje obvarujejo škode. To naj merodajni faktorji pojasnijo ljudstvu, slov. listi pa ponatisnejo to svarilo.

— Važna odredba za učitelje. Dosedaj je učiteljsko vposojbenstvo, spridevalo zastaralo in je izgubilo veljavo, ako lastnik nad tri leta ni izvrševal učiteljske službe, sedaj je pa naučni minister odredil, da ima tako spridevalo vedno veljavo.

— Velikodušen dar. Gospa Jožefina Hočev var v Krškem je darovala 60.000 kron za razširjenje meščanske šole na štiri razrede, 15.000 kron za prenovljenje poslopja meščanske šole in 4000 K za šolsko zgradbo v Cerkljah pri Krškem.

— Nad 8000 romarjev je bilo večeraj na Brezjah.

— Stavbe v Novem mestu. Tekom letošnje stavbinske sezone je bilo dogotovljeno novo poslopje okrajnega glavarstva, hiša gg. Medveda in Kočevarja. dalje je bila pripravljena pod streho hiša g. Jakaca in pričeli so s kanalizacijo.

— Zanimiva rastava živine se je vršila te dni v Celovcu. Kranjsko kmetijsko društvo je zastopal g. Karol Počivavnik.

— Naši romarji v Ogleju. Danes je došlo v Oglej okolu 1000 slovenskih romarjev iz Slovenskega.

— V Poljčanah je zgorela 6. t. m. hlev in skedenj posestnika Antona Košč. Ker

Dalje v prilogi.

posestnik ni bil zavarovan, trpi precejšnjo škodo.

— **Hrvatske novice.** Pri Ogulinu so neznani roparji napadli uradnika tvrde Neuberger de Hlinik Schlesingerja, ki se je z 25 000 K peljal izplačevati delavce v gozdove. Roparji so streljali. Schlesinger je bil na mestu mrtve, košnja pa težko ranjen. Roparji so vzeli denar in pobegnili. — Pogorela je vas Kozica med Slatino in Novo Bukovico. — Odpeljal je mašinist Ivan Ubavič iz Prnjavor Krušedola 15 letno Ljubico Atanakovič iz Maradika. — Sanatorij seizidajo na Sljenu. — Južni kolodvor v Zagrebu znatno razširijo. — Tenorist Lebeda iz Prage je angažiran na hrvatskem gledališču v Zagrebu. — Radi vsake obtoženi Grobničani so bili obsojeni od 1 leta do 6 tednov ječe. Šest jih je bilo oproščenih. — V Senju je umrl trgovec Anton Bronzini. — Šoškiški župnik Maksim Relić, duša lista »Hrvatski Branik«, je odšel v Ameriko.

— **Zopet požar.** Iz Šmartne pri Litiji se poroča: Včeraj okoli tri četrti 2. se je nenadoma začel klic: Ogenj! Ljudstvo, ki je bilo zbrano ravno pri litanijah, je hitelo prestrašeno iz cerkve. Gorelo pa je na gradu Grebinj (posestvo g. Stercelbe). Zgoraj je hlev in skedenj, na katerem je imel g. pl. Wurzbach iz Litije shranjenih kakih 20 voz mrve. Razven par golobov ni zgorelo nič živali. Požarni brambi iz Litije in Šmartne sta bili koj na licu mesta. Tudi Brežani so pripeljali svojo brizgalno. — Zažgal je baje eden domačih otrok, ki so tu na področjih. — Lansko leto je ravno ta dan pogorela neka hiša. — Stariši, pazite na otroke!

— **Zs „Deutsches Heim“** v Brežicah je daroval obč. zastop v Celju 200 kron.

— **Celjski mestni očetje** so se grozno opekli. Kakor je znano, volila je pred nekimi meseci neka gospa večjo vsoto celjskemu mestu. Celjski mestni očetje so bili vesled tega kar omamljeni in niso več vedeli, kaj bi storili s tem denarjem, da bi ga prej spravili v kraj. Kar hitro so na kupili par podrtin za ogromno vsoto, da bo denar »dobro naložen«. Ali kakor smo rekli, gospodje so se opekli, kajti kar naenkrat jim deželni odbor prečrta njihove lape račune s svojo zahtevo, da se poroča, kako se je volilo gospe Wallerjeve na celjski občini osiguralo. Deželni odbor smatra to volilo za ustanovo, ne pa za dar, ki se ga sme meni nič tibi nič poljubno zopet razmetati. »Vahtarca« je seveda s celjskim mestnim zastopom vred drugega mnenja, kakor deželni odbor, ali mi smo pač mnenja, da se to pravi jako slabo gospodariti s mestnim premoženjem. In taki ljudje hočejo dobiti še okrajni zastop v svoje roke! Seveda!

— **Samomor.** Obesil se je v nedeljo 23 letni Janex Menič iz Grče vasi občina Cerklje pri Krškem.

— **Siška dobi vodovod — s pomočjo 88.** Po potresu je tudi Siška precej na predevala. Zgradilo se je precej hiš, uredile ulice, dva policaja ima tudi, nemško šolo če tudi imeti, samo — vodovoda se brani kakor maček vode. Okrajno glavarstvo pa ne pozna šale in tako je svoje stališče nasproti občini pokazalo s tem, da je kategorično zahtevalo napravo vodovoda! Prispevala bo zanj — kakor povsod drugod — vlada dežela in občina, in zdaj naj modri svet razsodi, če ni vodovod dobrot za Siško!

— **Na šolo v Raki** pride za provizoričnega učitelja absolvirani učiteljski kandidat g. Jožef Pogodnik.

— **Stara novoporočenca.** V Moravici se je poročil 67letni kočar Tomaž Zekoll z 69 let staro kočarico Julijano Janež.

— **Ogenj** je napravil posestniku Franu Bizjaku v Postojini 4000 kron škode.

— **Poroka** Dne 1. t. m. se je poročila gospica Ivana Ivaničič, odbornica zavoda sv. Nikolaja v Trstu, z gosp. Ivanom Jevšekom.

— **Naredba vojnega ministra.** Vojni minister je izdal daljšo naredbo za na stop prezenčne službe enoletnih prostovoljcev in drugih novincev, v kolikor se prijavijo sedaj iz lastne volje. Naredba daje navodilo, po kakem redu je odpuščati doslužene vojaške, in sicer v razmerju, kakor prihajajo novinci. Posebno pa moramo zabeležiti odredbo, da se doba, za katero se obdržijo tretjeletniki preko 1. oktobra, uračuni kakor orožna vaja, in sicer do šest tednov kakor prva, čez šest tednov pa kakor prva in tretja orožna vaja.

— **Prvi občni zbor podružnice „Slovenskega planinskega društva“** v Ljubljani za sodna okraja ajdovski in vipavski se bode vršil 12. septembra ob 8. uri zvečer v prestonih družba »Edinosti« v Ajdovski čini. C. kr. namestništvo v Trstu je namreč potrdilo glasom odloka z dne 16. junija od pripravljalnega odbora predložena pravila o pombo, da bode potrdilo ustanovitev podružnice, ko občni zbor pravilno izvoli odbor. To se bode zgodilo na ustanovnem občnem zboru, h kateremu vabi pripravljalni odbor vse bližnje

domoljube in prijatelje naše krasne domovine, ki žele, da ostanejo naše krasne gore in planine tudi v bodoče naše, in jih prosijo, da se prijavijo omenjenega dne mnogčste vilno k zboru. Vspored je naslednji: 1. Po zdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Vaprejem članov. 4. Volitev stalnega odbora. 5. Raznosterosti. — Gotovo bode vsak zaveden Slovenec z veseljem pozdravil ta novi korak v narodno-društvenem življenju Vipavske doline, saj je vsakemu dovolj jasno, kako eminent. ega pomena za slovenski narod je delovanje »Slov. planinskega društva«. Narodna dolžnost vsega je torej podpirati to društvo, ki si je med drugimi vzvišenimi smotri postavil za glavno nalogo, braniti našo prekrasno domovino in nje divne gore pred zemeljskimi sosedmi. In da se to zgodi, da ohranimo svojih gorah slovenski značaj, da bodo tudi po naših vidanskih in primorskih gorah bleščali le slovenski napisi in kašipoti, v ta namen se ustanavlja ta najjužnejša postojanka »Slov. plan. društva« v boju za rodno zemljo. Gore v našem okolišju se sicer ne morejo meriti z Julijskimi ali Savinjskimi, toda vkljub temu, da so lahko pristopne in pripravne posebno za manjše izlete, preseneti vsakega obiskovalca divni razgled, ki se nudi očem z njihovih vrhov. Poleg tega pa hrani naš, kolikor toliko že kraški svet v sebi več votlin in jam, ki čakajo, da se jih preišče in naredi pristopne in ki bodo ves povzročeni trud gotovo bogato poplačale. Delokrog je začrtan, na delo torej, vipavski in ajdovski domoljubi! Pripravljalni odbor pričakuje upravičen od vas, da se združite v ljubezni do rodne grude v kolikor mogoče velikem številu ter vam kliče krepak planinski »Nazdar«! — Anton Lokar, župan, t. d. predsednik.

— **Iz Krapine** se nam piše: Pred nekoliko meseci ne bi bil nikdo mislil, da se bo naš trg v kratkem času toliko spremenil. Poprej grobna tšina, sedaj vse mrgoli tujecev, ki so prišli, da se ozdravijo ali pa vsaj okrepijo oslabele živce. Največ je Hrvatov, potem so Slovenci, osobito iz sosedne Štajarske, ali imamo tudi Nemcev, Madjarov, Srbov, Bolgarov in Poljakov. Čehi so odpotovali dne 4. t. m. Vsak je zadovoljen in vesel. Dne 7. t. m. se je začelo zdravljenje z grozjem, ki je že zrelo in ga imamo vrlo veliko. Seveda se spoji to zdravljenje s porabo vode. Prihodni teden bodo začeli zidati vile, do sedaj je prijavljenih 20 in sicer izključljivo od oseb, ki so se tukaj zdravile. Tudi dve gostilnici, vsaka s 50 sobami, bodo zidali in prilično privatnih hiš, da ho mesta za vsakega. Ravnatelj Okič je zelo priljubljen. Naše goste najbolj veseli, da v vsakim govoru v njegovem materinem jeziku. Zdravišče je odprto celo leto. Za zimo se jih je oglasilo že sedaj nekaj.

— **Tiskarski škrat** je napravil v zadnji številki »Slovenca« nekaj neljubih pomot. V notici o naknadnem naboru v Ljubljani se mora čitati, da je bilo potrjenih 17 mladeničev (ne zaprtih), v poročilu o vstaji na Balkanu pa je tiskarski škrat iz besede represalije napravil reprezentije.

Ljubljanske novice.

Trgovski gremij in Slovenci. V trgovskem gremiju v Ljubljani imajo Nemci prav po krivici večino. Po zakonu bi morali imeti trgovski pomočniki pri gremiju pomočniški zbor, a o tem ni duha ne sluha. Pravila so se sedaj nekoliko prenaradila, a na vsej zadevi sedi magistrat že dva meseca. Svetovali bi g. Šešek u, naj zadeve ne reši kar sam na svojo roko in naj prej zasliši tudi interresirane trgovske pomočnike. Čas bi že bil, da bi se zadeva rešila. Ako se postopa pravilno, morajo dobiti Slovenci v gremiju veliko večino. Proč z nemškutarijo iz vseh zastopstev!

— **Iz bolnice.** Josip Kamnikar delavec iz Podpreske je v soboto čistil sod z vodo. Kol ga je vdaril po desni roki ki se mu je zlomila. Pripeljan je bil v bolnico. — V Vipavi si je zlomila 8-letna Albina Blumauer, hči tuk. gostilničarja, nogo. Deklico so pripeljali v bolnico.

— **Pokopali** so usmiljenko Karolino Žonta. Umrli je na jetiki.

— **Samomor.** Včeraj ob 7. uri zvečer se je ustrelil ob razgledu v šišenskem gozdu 18 letni trgovski pomočnik Karol Jano. Zadel se je v desno sence in bil takoj mrtve. Družinske razmere so krive nesrečne smrti.

— **Dezertiral** je infanterist 27. pešpolka Karol Kopus. Pobegnil je v civilni obleki.

— **Pogrešajo** 14 let starega ključavničarskega vajenca Jerasa, ki je delal pri mojstru Rebolu v Hülserjevih ulicah.

— **Nepravi odvetnik.** Danes je bil aretovan pisar Ferdinand Kučera, ker je rekel nekemu kmetu, da je odvetnik in vzel na ta račun 20 K za koleke. Peljal se je tudi k njemu na dom in ga za danes naročil v Ljubljano na Marijin trg, čes, naj prinese zopet 10 K za stroške, ker tožba bo gotovo

dobljena. Kmetu se je zdelo vse sumljivo in je tega odvetnika dal policaju.

— **Koštrun in prešič — na raznu.** Zadržno nedeljsko ljudsko veselico pri g. Pogorelcu v »Rožni dolini«, kjer sta se pekla na raznu prešič in koštrun, in so se vzpirzale vsakovratne ljudske burke, je obiskalo šeststo ljudi.

— **S samokresom streljal na fante.** V noči od 5. na 6. t. m. so fantje peli na Karolinški zemlji. Za njim je prišel slikar Anton Sernjak in štirikrat streljal s samokresom. Zadel je Franca Šurko samo v suknjo, Franca Grma pa v desno roko samo posnel. Sernjak je fante potem še nastepel s samokresom po glavah. Sernjak je aretiran.

— **Na naslov poštnega načelnikstva.** Na celi Opekarski cesti ni nobenega poštnega nabiralnika. Ljudje morajo hoditi daleč v Trnovo, da oddajo pisma. Prav hvaležni bi bili ondotni prebivalci, ake bi poštno načelnikstvo preskrbelo, da Opekarska cesta, ki ima precejšen poštni promet, dobi svoj poštni nabiralnik.

— **Konjev beg.** Dne 7. t. m. je ušel konj posestnika Jožefa Sveteka iz Ferlindevega dvorišča in dirjal po Poljanski cesti na Predovišev dvorišče, kjer so ga prijeli. Konj je po poti večkrat padel in se poškodoval.

— **Najdena** je srebrna ženska ura s kratko verižico.

— **Konj splašil** se je posestniku Antonu Divjaku z Viča na Rimski cesti. Voz se je prevrnil. Divjak je padel z voza in se poškodoval.

— **V Ameriko** se je v ponedeljek odpeljalo 61 Kranjcev in 94 Hrvatov. Izmed izseljencev je bil eden aretovan, ker ni izpolnil vojaške dolžnosti. Iz Amerike je prišlo 15 Kranjcev. Včeraj je šlo v Ameriko 6 Kranjcev in 186 Hrvatov.

Vstaja na Balkanu.

Eksplozija na parniku

Zastopniki parobrodskih družb so sklenili, da se sedaj ogibajo bolgarskih pristanišč. Moštvo mnogih obrežnih parnikov je odreklo službo za slučaj, da se usidrajo v Varni ali Burgas. Ravno tako so turške in grške ladije pretrgale promet z bolgarskimi pristanišči. — **Katastrofa na parniku »Vaskapu«** je zahtevala, kakor se poroča, 27 človeških življenj. Baje so bili sumljivi ljudje na krovu in vedno bolj prevladuje mnenje, da se je zgodil napad.

Prijetja.

Ker bolgarski eksarh ni hotel objaviti pastirkega lista na Makedonce, da bi odložili orožje, so ga turški redarji v njegovi palači zaprli. Nihče ne sme ven, ne notri. — Poročilo o prijetju pomožnega dragomana ruskega poslanikstva je napačno. — Oni Bolgari, ki so bili prijeti pred slavnostjo obletnice sultanovega vladanja, so bili zopet izpuščeni na svobodo proti varščini. Toda že zopet je mnogo prijetih. Bolgar Dawidow mora s svojo družino Carigrad v 3 dneh zapustiti.

Bolgarski ministerski svet

je sklenil, da se Bolgarija in nadalje rezervirano drži. Pri tem naj bo pa vendar pripravljena za vsak slučaj. Baje se je tudi sklevalo o tem, ali bi se v krajih, kjer razburjenost prebivalstva zavira mirno ljube namene, razglasilo obsedno stanje.

Turčija.

Dohod albanskega prizreidskega bataljona je vznemiril ves Drinopolj, ker se je omenjeni bataljon v Drinopolju in med potom nasilno in divje obnašal. Po poročilih bodo poslali še nadaljnjih 9 bataljonov v sandšak Kirkilise. Še celo Turki se boje prihoda teh albanskih bataljonov. Porta jih pa porablja kot zelo pripravne, da uduše vstajo. — Proga Mustafapaša-Carigrad je še vedno nezadostno zavarovana. Ravnateljstvo orientalske železnice je zopet nujno prosilo pomnožitve straže, kar je tudi avstrijsko poslanikstvo odločno podpiralo. — Sultan je v petek izročil četverim na novo osnovanim huzarskim polkom njihove zastave in pri tem spregovoril na častnike nekaj besed, ki merijo na bližnjo vojno. V diplomatičnih krogih pa menijo, da je sultan menil samo energično delovanje proti četam. — Porta pripravlja zopet okrožnico na vlasti, v kateri jih zopet opozarja na delovanje vstašev in na dvomljivo postopanje bolgarske vlade ter poudarja, da je treba temu vsemu konec narediti. Turčija noče več trpeti, kako vstaši kršijo mednarodno pravo, in bo pri zasledovanju vstašev prekoračila tudi meje. — Turški poslanik je izjavil v pogovoru z zastopnikom francoskega lista »Gaulois«, da se bo Turčija potrudila ustaviti prelivanje krvi v Makedoniji. Sedaj pripravlja veliko akcijo, vse vstaše obkoliti (?) in jih prisiliti, da se podvržejo. Le voditelji pridejo pred sodišče. Vojne z Bolgarijo se ni bati.

Vstaši.

Iz Trnove so pripeljali v Drinopolj 11 vstašev in jih postavili pred izjemni sod.

V Kirkilise so prijeli dva Bolgara, ki sta baje hotela izvršiti dinamitni napad. Vas Stojlovo in druge med Trnovem in bolgarsko mejo ležeče vasi so vojaki pri zasledovanju (?) vstašev — razdejali. — V Belem gradu se je vršil socialistični shod v prilog vstašem, na katerem so si dali duška ogorčenosti nad dogodki v Makedoniji in vlado pozivali, naj organizira prostovoljne čete za Makedonijo.

Naslednik Rostkowskega

je postal Tuholka, dosedaj konzul v Prizrendu.

Bolgarija mobilizuje.

Bolgarska vlada je naročila pri avstrijskih trdkah takoj 15 milijonov patron. Trdke so prosile vojno ministerstvo za dovoljenje, ki je pa prošnjo odbilo, vesled česar so morale avstrijske trdke naročilo odkloniti. Bolgarija se je na to obrnila na ogrske trdke in tem je honvedministerstvo ugodilo, vesled česar so naročila sprejele.

Izpred sodišča.

Tržaške volitve pred sodiščem.

(Dalje.)

Prvi je bil zaslišan obtoženec Cosani. Predsednik: Priznavate, da ste krivi? Obtoženec: Da, gospod. P.: Povejte, kaj ste delali ob zadnjih volitvah kot agitator »moretto« družva »Patria«?

Z.: Gospod predsednik, morate najprej vedeti, da sem bil prej v službi kot pisar pri »Zavarovalnici proti nevarostem«. Tam so mi pa odpovedali službo, ker so me hudobni jeziki obrekovali. Ker sem bil tako brez zaslužka z bolno ženo in ker sem vedel, da se bližajo volitve, predstavil sem se g. Benussi ju, da bi mi dal kako delo. Benussi mi je dal neko pisano priporočilo na naslov nekega Bruschetti-ja, ki je tajnik družva »Patria«. Ob 8. zvečer šel sem v društvo »Patria«, kjer so me sprejeli za notranja in zunanja dela.

P.: Kaj razumete vi pod temi deli? Z.: Podpisati glasovnice in pogovoriti volilce, da glasujejo za »Patrio« z obljubo denarja, s povračilom drugih dobrot itd. ali najmanj, da mi izroče legitimacije.

P.: In kje ste našli legitimacije? Z.: E, v društvu »Patria« je bilo legitimacij, kolikor je kdo hotel.

P.: Bi mogli vi po vesti trditi, da vam je Benussi ukazal glasovati za druge osebe?

Z.: Naravnost ne, a on je vse to vedel.

P.: Kdaj in za koga ste glasovali. Z.: Ob volitvi v drugem razredu prisilil sem nekega Grill-a, da mi je dal legitimacijo, za kar sem mu obljubil 2 gold., takrat sem glasoval, pa se nisem nič spremenil.

P.: Ste večkrat videli Benussija?

Z.: Da, večkrat v »Filarmoniki«, kjer je bil volilni odbor »Patria«, ali pa v ulici »Pozzo bianco«, kjer ima svoj sedež »Patria«; njega sem vsakokrat prosil denarja in on mi je vsakokrat napravil listek, s katerim me je potem izplačeval Cumar, blagajnik družva »Patria«.

P.: Koliko denarja ste dobili vsega skupaj?

Z.: Predno sem začel delati 40 kron, potem drugih 40, skupaj mi je plačal Cumar 140 K; 20 K prejel sem od Benussija. Po volitvah prejel sem drugih 100 K.

P.: Povejte, kako ste glasovali za Milano, Cocijandica, Mareglio itd.?

Z.: Prvi dan sem si dal drugo brado, zamenjal sem obleko...

P.: In kje ste našli obleko?

Z.: Oh, jemal sem one magistratnih uradnikov... enkrat cilindar, mehak klobuk, potem sem se obril in ostrigel, kakor se mi je zdelo.

P.: Se vam ni nič žalega zgodilo, ko ste glasovali za tega in onega?

Z.: Da, gospod Tribusov je vzkliknil, ko me je zagledal: »Ta gospod je že glasoval.« Obstal sem, a gospod Cumar, ki je bil pri komisiji, mi je po tistem rekel: »Glasuj, glasuj in zbeži!«

P.: Benussi in Cumar sta vedela, da ste se vi na različne načine spreminjali?

Z.: Da, gospod; spominjam se še celo, ko sem šel zadnji dan v dvorano »Filarmonica« še ves izpremenjen; ko sta me zagledala Benussi in Venezian, sta se pričela smejati. Benussi mi je še na to rekel: »Dosti, dosti, ni treba več!«, in ker je vedel, da nisem še jedel, dal mi je 20 K.

P.: Morete torej z vso gotovostjo reči, da je Benussi vedel, da ste vi jemali legitimacije pri »Filarmoniki«?

Z.: To vzdržujem z vso gotovostjo.

P.: Vzdržujete, da je Cumar o vsem vedel, kar ste vi delali?

Z.: Vzdržujem; enkrat mi je celo rekel: »Ne izpostavljajte se preveč«.

P.: Kdaj so vas zaprli?

Z. 27. maja.

P.: Na večer volilne zmage ste se udeležili tudi demonstracije; je bilo tudi to v vaši službi?

Z.: To so sklenili vsi agitatorji »moretti«; najprej smo šli pod stanovanje župana Sandrinellija; potem smo imeli demonstracijo pred uredništvom »Trieste«, a prišel je komisar Pechotich in demonstranti so se razšli.

P.: Je res, da ste pokazali policijskemu oficijalu Tizu še glasovnico in legitimacijo in da ste se pohvalili, da ste glasovali za 30 oseb?

Z.: Oh, rekel sem le tako.

P.: Tiz je imel potem pri vas preiskavo, našel je pri vas več legitimacij, polno glasovnic in jedno piščalko — je to ta piščalka?

Z.: Da, vzel sem jo v dvorani »Filarmonica«, bilo jih je »morettom« mnogo na razpolago...

P.: Za sovražne demonstracije proti nasprotnikom, kaj ne? In kako je pa to, da ste na policiji izjavili, da ste bili zapeklani k temu, da bi bili izvršili falzifikacije nekega Gabriellija, Heiland-a, Pavana?

Z.: Hotel sem rešiti Benussi je in Cumarja s tem, da sem vso odgovornost na se vzel.

Dr. Stanič, zagovornik Cosani-ja: Povejte, če so vas poznali člani komisije?

Z.: Vsi.

Dr. St.: In v dvorani so bile tudi druge osebe, ki so vas poznale?

Z.: Mnogo, Dobruza, Gabrielli, Rangan...

Dr. St.: In nobeden Vas ni opozoril na to, da ste že večkrat glasovali?

Z.: Samo Rangan mi je enkrat rekel: »Kako, Vi glasujete za mrtve?«

Dr. St.: Vam niso obljubili za Vaš trud kakoga plačila?

Z.: Gotovo, več mi je bilo mar za kako dobro službo, nego za denarj in dr. Spadoni mi je obljubil, da mi da mesto nadzornika na pokopališču. Tudi Benussi mi je obljubil mesto dnevnika.

Dr. St.: Niste dobili nobene podpore, odkar ste v ječi?

Z.: Nobene; zvedel sem celo, da je Benussi rekel moji ženi, ko je šla k njemu prosit za podporo, da radi njega ostanem lahko vedno v ječi.

Dr. St.: In kake zasluge so Vam priznavali t gospodje, da so vam obljubovali take službe?

Z.: Samo za to, ker sem delal za nje. Jaz sem storil vse, ker sem imel potrebo... tako bi bil delal tudi za nasprotno stranko, če bi mi bili dali kako službo.

Na predsednikovo vprašanje potrjuje Cosani zopet, da sta Benussi in Cumar vedela o vsem, kar je delal.

Predsednik pokliče Benussi-ja in Cumar-ja in njima v obraz vzdrži Cosani svoje zatožbe.

Zaslišanje zatoženega Benussi-ja. Zatoženec trdi, da je nedolžen; 30 let pošteno trguje, 20 let sedi v mestnem svetu. Vedno je bil nasproten volilnim sleparijam, kar se mu dozdeva, da je le nekaj »sport«. Volitve se vrše na podlagi matematičnih računov in on je večkrat javno povedal, da njegova stranka zmaga na podlagi takih računov. Neumno bi bilo, ko bi 30 ali 40 glasov moglo spremeniti izid volitve. Na predsednikovo vprašanje pove, da je predsednik družstva »Patria« in da je bil predsednik volilnega odbora. Prve dni aprila predstavil se mu je Cosani in ga prosil podpore; napravil je nanj najboljši utis in dal mu je podporo. Taji, da bi bil on vedel, da so bili v »Filarmonica« legitimacije. Prizna, da je dal zatožencu po 20 kron iz lastnega žepa in eden ali dva listka za blagajničarja odbora Cumarja, a taji onih 100 kron po dovršenih volitvah. Pripozna tudi, da je svetoval Cosaniju, naj stori potrebne korake, da dobi mesto dnevnika, ker se mu je smilil in je napravil nanj najboljši utis. Na vprašanje dr. Staniča, za kake zasluge je obljubil Cosaniju službo, odgovoril je Benussi očitno, da iz usmiljenja in ker ni imel Cosani kaj jesti.

Dr. Stanič: Vi ste povdarjali, da je imel volilni odbor na razpolago 300 »morettov«; so bili vsi tako vsprejeti, kakor Cosani?

Benussi: A kaj, ker je imel vsak svojo službo, delali so zastoj.

Dr. Stanič: Ko je bil Cosani zaprt, ni prišla k vam njegova žena in vas prosila, da bi ji pomagali?

Benussi: Da, prišla je... Rekel sem ji, da je njen mož storil razne prestopke, jaz nisem imel s tem nič opraviti — da ji ne morem nič storiti.

Dr. Stanič: Ji niste dali denarja?

Benussi: Oh malo... zelo malo... se ne spominjam.

Giacomo Cumar, mestni svetovalec, trdi, da je nedolžen; plačal je kak znesek, a ne višji od 40 kron, a samo Cosaniju po Benussijevem ukazu. Taji, da bi bil znal za Cosanijevo delovanje in da bi ga videl za časa volitve. Taji ono o Trebusu.

Cosani trdi zopet vse, kar je prej izjavil.

Gius o Skerl taji, da bi glasoval za druge.

Alcide Pellegrini pravi, da je samo enkrat glasoval za drugega.

Branitelj dr. Coduri: Kako je mogel Jeklin glasovati za druge, ko ga vsi poznajo?

Cosani: Ta je lepa! In mene niso poznali? Tudi namestniški svetovalec Jettmar me je poznal.

Edmondo Jeklin taji, da bi bil glasoval za druge.

Riccardo Valle, ki je v zaporu radi slavnosti v Vidmu taji tudi, dasi tudi Cosani, da ga je videl večkrat glasovati.

Giuseppe Tominz prizna, da so mu dali glasovnico, da bi šel z njo za drugega volit; plačali so mu jedno pivo, jedno jajce in en kruh. To mu je svetoval prijatelj Crellis.

Breno Vecchi, magistratni uradnik, je dal tri legitimacije svojih bratov Cosani-ju.

Antonio Crellis taji, da bi bil nagovarjal Tominza, naj glasuje.

Edoardo Grič tudi taji.

S tem so bili zatoženci zaslišani. Ker je bila že 1 ura pop. je preložil predsednik razpravo na 4. uro pop. in pričelo se je ob 4. uri

zasliševanje priči.

Titz, policijski agent, potrjuje ono, kar je že od prej znano o tistih 40 Cosani-jevih glasovanjih; to je naznanil predstojnikom; on je aretoval Cosani-ja. Cosani mu je pravil, da so ga navduševali »moretti« Gabrielli, Bidoli, Pavan in Heiland, da je večkrat glasoval.

Hamerle je šel na dan volitve v »Filarmonica« in tu je videl, da so izročili Cosaniju legitimacijo, in ko ga je on čakal v kavarni, je šel Cosani glasovat.

Dr. Millo st. je videl Pellegrini-ja pri glasovanju, a proti temu ni mogel protestirati, ker se je proti priči komisije tako nasprotno vedla, da ni mogel niti ust odpreti.

Če ne je videl Jeklina glasovati za druge.

Tribuson je nekoga videl, ki je hotel glasovati. Slišal je dva žida, ki sta rekla: »Glej, sedaj glasuje kakor velik gospeš s cilindrom«. Bil je gotov, da je sleparija in hotel je protestirati, a predsednik komisije mu je rekel: »To ni vam nič mar!« Trdi, da je Cosani glasoval z legitimacijo, katero daje anagrafični urad.

Dr. Stanič: Cosani, ste bili vi v anagrafičnem uradu?

Cosani: »Ne, kdo drugi je moral prinesiti legitimacijo v »Filarmonica« (Senzacija.) Priča pripoveduje dalje, da so mu v volilni dvorani priredili »moretti« sovražno demonstracijo; še celo mestni policaji zgrabili so ga za roke in ga vrgli ven. Proti temu je protestiral, a niti vladni zastopnik nam svet. Jettmar ni zinil besede.

Pagnaco pripoveduje, da Jettmar ni hotel pustiti zaupnikov Dompierijeve stranke prvi dan v dvorano, dasi so bili preskrbljeni s potrebnimi legitimacijami in še le po dolgem času je dovolil vstop samo trem. Prvi dan so jih zmerjali in žalili »moretti« v dvorani in drugi dan tudi; ko je Tribuson protestiral, so vsi kričali: »Vohun!« Tako in še gorše se je njemu godilo, če je opozoril na kako nepravilnost. Da ne glasujejo mnogi postavno, prepričal se je iz tega, da so si ob vsakem takem glasovanju »moretti« veselo stiskali roke.

Kagnus je bolna in v pisni izjavi ustraja z obtožbo proti Jeklinu.

Schabetz je glasoval za nekega drugega, legitimacijo mu je dal neki nepoznanec, ki ga je peljal v kočiji na volišče.

Ernesto Cumar, brat zatoženega svetovaleca, je videl večkrat Cosanija pri bratu v pisarni je tudi in vedel, da hodi po denar; ne ve pa, koliko in kolikokrat.

Vito Ribolli, Cumarjev agent, videl je Cosani-ja 4 ali 5 krat in on sam mu je dal dvakrat po 30 goldinarjev.

Branitelj dr. Consolo: Ste ta denar zabljeli? Ste imeli vi te bilješke v rokah?

Priča: Ne!

S to pričo se je končalo prvi dan razprava in nadaljevala drugi dan t. j. v torek od desete ure zjutraj do 12:30 popoldne. Nadaljevala se bo v sredo ob 9. uri. Na obravnavi v torek je bila zaslišana kot priča žena Cosanijeva. Njej je bilo znano, da sta dajala njenemu možu denar Benussi in Cumar. Pri volitvi ji je izročil njen mož 100 kron. Ta denar je dobival, ker je delal za »Patria«. Zaslišan je bil izvošček, ki je vozil Cosanija, in brivec, ki ga je spreminjal. Prečitali so razne listine, med temi tudi zaplenjeno pismo, katero je pisal Cosani iz ječe svoji ženi in v katerem je bil svetoval, naj išče podpore pri Benussi-ju, ker ga je le-ta ugonobil. Prečitali so nadalje izjave mnogih volilcev, ki so izjavili, da niso glasovali, a da so bili oddani v njih imenu glasovnice.

Giuseppe Bruschetti, tajnik družstva »Patria« ne ve nič, ne zna nič.

Carlo Löwenthal je dobival od Bruschetti-ja vsak dan 5 K, ker je agitiral

za »Patria«. Njemu je Cosani sam pravil, da je večkrat glasoval.

V pisni izjavi pravi namestni svetnik Jettmar, da je on slab fizijonomist. Dr. Spadoni izjavlja, da je Jettmar ob volitvi čital novine! Ne more pojasniti, kako so glasovali za mrtve in odsotne. Danes v sredo bodo govorili zagovorniki in bo izrečena tudi razsodba. O tem poročamo jutri.

Protiv [županu Hribarju] bo obravnavala v sredo znane tožbe častnikov 17. t. m. ob 9. uri dopoldne pred tukajšnjim sodiščem.

Pred novomeškimi porotniki so bili obsojeni radi telesne poškodbe Matija Struna na 7, Franc Planinšek na 7½ in Anton Boldin na 8 mesecev težke ječe. Daljše poročilo priobčimo jutri.

Mariborsko porotno sasedanje se je pričelo včeraj 7. t. m. Zagovarjala se je pred porotniki Marija Wagner zaradi uradne poneverjenja in zlorabe uradne oblasti. Porotniki so je oprostili v sili pomanjkanja dokazov.

Is Olševka nam pišejo: Med posebnih olikance naprednega učiteljstva spada brez dvoma naš učitelj g. Ferjan. Saj ga je njegova olikanost pripeljala prav pred sodišče. Za ceno desetih kron je bila cenjena. Celo salonska obleka, v katerej se je zagovarjal, ni zmanjšala njene vrednosti. Za krasne besede, valed katerih ga je sodišče moralo obsoditi, ga je v prvi vrsti navdušila ljubezen do našega izobraževalnega društva in do oseb, katere pospešujejo njegovo procvitanje. Bode ga v oči, ker gleda, kako se naši vrli mladeni in mladenke skrbno pripravljajo za predstavi, kateri v kratkem spravijo na oder; nájubo mu je, da je ta in oni, doslej njegov somišljenik, zapustil njegovo družbo in se ves vnel za napredek izobr. društva. Odtod tedaj olikano govorjenje, vredno naprednjakega učitelja. Ker »Gorenjca« ne čitamo, smo le radovedni, če je imenovan list že obelodanil ta junaki čin svojega sodelavca in iz njega sledečo obsodbo. Če še ni v zadnji, gotovo to stori v prihodnji številki, saj ga je urednik prav pred sodiščem čakal in mu je torej izid sodne obravnave brezdvomno znan. Dasiravno za objavo v »Gorenjcu« ni posebno primeren, vendar to nepristran kega priobčevalec dejstev ne bo motilo.

Svojo staro mater ustrelil. V Leitmeritz je stal pred dnevi pred porotniki kajžar Franc Kanda; ustrelil je namreč svojo staro mater. 14. maja t. l. je streljal na svojo ženo valed ljubosumnosti; pri tem je ranil svojo ženo le malo, svojo staro mater, 70letno ženo, pa ustrelil. Kanda je bil obsojen na 6 let težke ječe.

Novice iz Amerike.

§ Kobillio so se pojavile v taki množini okrog Red Lodge v Montani, da kar solnce zakrivajo. Pupočnice so opustošile vso rast. Sitnost povzročajo zlasti na železnici, ker jih koleza zmečkajo na šinah cele plasti, da se komaj morejo še vrteti.

§ Ljubosumna starca. Iz Des Moines pišejo: N. W. Hussey, star 65 let, je zaprt pod obtožbo, da je streljal na 70 letnega Jakob Weiss-a v prepiru radi Eve Shook, ki se je Weissu mileje smehljala nego prvemu.

§ Petsto kamnosekov v Pittsburgu je šlo te dan na štrajk za večjo plačo. S tem bo prizadetih tisoč drugih obrtnikov.

§ Slovencev častnikarstvo. Slovenaki list »Glas Naroda« bode ob svoji desetletnici, ki jo praznuje tekoči mesec postal dnevnik.

§ Slovencev padel pod vlak. V Onruhi je padel pod vlak Nikolaj Basar, kateremu je odtrgalo obe nogi.

§ Umrjeni milijonar. V Ashikoshu Wis je delavec Hampel zavratno ustrelil milijonarja tovarnarja Mosgana.

§ Dečke mori v Čikagi nek. doslej neznani človek. Dečke zvabi seboj, zveže jih tar jim spusti kri, katero pije. Stariši so v velikih skrbih in ne pustijo svojih otrok na cesto. 5000 dolarjev je razpisanih za vjeto morisca.

§ Bolnik tehtal 500 funtov. Iz Cincinnati: Sarah Jackson, ki tehtal 500 funtov, so nedavno težavno spravili v bolnišnico. Obolela je za »elephantiasis«, to je za boleznijo, da jej udje rastejo v velikanskih razmerah. V bolnišnici ni mogla sedeti, ker so bili vsi stoli premajhni, in tudi ne v postelji ležati.

§ Pometalke osnovala trust. Iz Toledo, Ohio, pišejo: Pometalke so tu osnovala svoje plače od 1 dolarja na 125 dolarjev, sedaj pa zahtevajo 150 dolarjev in dvakrat jed na dan. Združile so se pometalke po šolah in pisarnah, kakor tudi v zasebnih hišah.

§ Slovenec mestni uradnik. Iz Jolietta poročajo: Naš dični ameriški Slovenec William Grahek je bil zadnji petek imenovan mestnim uradnikom v Jolietu in sicer v »engineering departmentu«.

§ Štrajk v oreopie oreopikom okraju se nadaljuje. Rudnik za rudnikom

se zapira. Štrajkarji zahtevajo osemurno delo in povišanje plače. Kompanijam pa še na misel ne pride, da zdaj v to privolijo, najmanj pa v priznanje socialističnih uni. Kakor se kaže, utegne v Puebli kmalu stopiti huda reva za naše delavce, če se štrajk kmalu ne poleže.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Stolet, odkar so ovetlice Georgino pripeljali v Namdijo, je letos. — V Petrogradu otvorijo meseca novembra mednarodno znanstveno in obratniško razstavo. Zastopala bo samo šolska stroka. — Grozno neurje so imeli v soboto zvečer v Porenju. Skoda je velikanska. Podrlo je neki zid, izruvalo več dreves, podrlo en cirkus, preobrnilo vozove in nevarno poškodovalo mnogo ljudi. — Velikanska vročina je bila v nedeljo v Berlinu. — Roj z reparij. Pri Almapazu je zaparkala tolpa napadla oddelek vojakov. Vnel se je hud boj. Več vojakov in častnikov je mrtvih. — Egipčovski kedi je došel na Dunaj. Štrajk v Madridu. V stavko je stopilo blizu 3000 železniških delavcev, ker so bili nekateri odpušteni. Boje se, da ne bi tudi delavci drugih branž začeli stavkati. Kolodvore stražijo policija in orožniki. — Pruskega častnika aretirali je občinski redar v vasi Freiheit v okolici Trutnova. In sicer se je častnik nekaj aprila poslancem Kasparjem, ki se je legitimiral kot državnozborski poslanec in ga dal aretirati. Častnik je bil drug dan izpuščen. — Prepredeni napad na predsednika Roosevelta. Neki Miller je grozil, da bo pri slavnostnem obhodu na čast predsednika v Sirakuzi istega ustrelil. Neka žena ga je razmnila in policija ga je aretirala ravno eno uro pred obhodom. — Nesreče v gorah. Na gori Altmann v Svici je nek star mož nabiral pflaninke. Pri tem je padel raz visoke pečine in ostal na mestu mrtve. — V nedeljo popoldne je na Schneebergu blizu Dunaja raz 100 m. visoke skale padel 26-letni Fran Hartstein in oblezel mrtve. Razbil si je črepinjo. — Redbinska drama. V nedeljo zjutraj je prišel v Plznu delavec Kryc ob štirih zjutraj pijan domov. Zahteval je od svojega 23-letnega sina denarja. Ker mu ga ta ni hotel dati, se je začel prepri, v katerem je oče sinu prerazal trebuh. Morilca so zaprli.

Društva.

(Tamburaško društvo »Sloga« v Doi Logatcu) je poslalo županstvu v Vačah za ondote pogorelce 60 kron in 30 vin. kot čisti dohodek veselice, ki se je vršila 30. avg. t. l. v hotelu »Kramar« v Logatcu. Vstopnino so preplačali: g. Mušelj, župan, K 440, g. Tolachava K 420, g. okr. glavar K 180, g. Domičel K 140, potem gg. Lah, c. kr. poštar, K 140, Senčar K 140, Zalar K 140, de. Gleria K 160, Dolenec K 1—, Japelj K — 60, Majhar K — 80, Zajc K — 40, Villalunga K — 40, David K — 20, Drabek K — 20, Kastelic K — 20, Braune K — 40, Lang K — 40, Vehovec K — 60, Mula, ml. K — 40, Hladnik Fran K — 40, Lenarčič K — 40; ggd. Puppisove K — 80, g. Gnejzda K — 40, g. Wesner K — 40; konečno so poslali še gg. Dolschein K 8—, M. 2—, Segala K 1—. V imenu pogorelcev se vsem darovateljem lepo za hvaljuje tamburaško društvo »Sloga«.

Telefonska in brzajavna poročila.

Kranj, 9. sept. Danes se je poročil g. Ig. Ažman, posestnik in trgovec v Kropi, z gospico Mici Svetina iz Kamnegorice. Čestitamo mnogoštevilni znanici in prijatelji.

Kranjska gora, 9. septembra. Na Mojstravski se je včeraj ubil neki turist iz Beljaka.

Trst, 9. sept. Sodišče je ravnokar izreklo sodbo v zadevi sleparij pri občinskih volitvah. Benussi in Cumar sta oproščena, Cosani je dobil mesec dni strogega zapora, drugi po 28, 14 in 8 dni strogega zapora.

Trst, 9. sept. V Travi v Dalmaciji je obč. redar Malvar udaril s toliko silo a sabljo po glavi aretiranca Dada, ki se mu je uprl, da je Dada na mestu umrl.

Dunaj, 9. sept. Naš cesar name-rava obisk angleškega kralja vrniti v drugi polovici meseca novembra in se z velikim spremstvom za tri dni podati v London.

Dunaj, 9. septembra. Nemški cesar pride sem 18. t. m. dopoldne ter bode sprejet z vojaškimi častmi.

Dunaj, 9. septembra. Danes izide v „Wiener Zeitung“ odredba za ustanovitve novega okrajnega glavarstva v Konjicah.

Dunaj, 9. sept. Vsenemška stranka se je na svojem strankarskem shodu izjavila za madjarske zahteve, a za personalno unijo. Stranka meni, da je razvoj stvari na Ogrskem na korist vsenemški stvari.

Radgona, 9. septembra. Bivši reški guverner Julij Szapary se bo stalno nastanil na svojem posestvu Olsnice pri Radgoni.

Plzen, 9. septembra. „Obzor“ poroča, da je bilo v zadnji seji miadočeskega izvrševalnega odbora sklenjeno, nagovoriti nekaj starejših poslancev, naj odstopijo in svoja mesta prepuste mlajšim močem.

Moravska Ostrova, 9. sept. Tu se je vršil velik shod za splošno volivno pravico. Navzočih je bilo 10.000 oseb.

Praga, 9. sept. Poslanca Formanek in Jaros sta imela shod, na katerem so bile sprejete resolucije, ki nalagajo Mladočehom, naj ne pripuste nobene vladne predloge, dokler ni narodno in državno pravo Čehov uresničeno.

Rim, 9. sept. Tu je aretirana babica Zanella, ki je pri porodih tekom let umorila 50 otrok iz najboljših rodbin po naročilu dotičnih starišev.

Belgrad, 9. septembra. Takoj, ko se je kralj Peter vrnil sem, vršil se je pod njegovim predstvom v zadevi častnikov ministerski svet. Preiskava, ki se nadaljuje, je dognala, da je bila nova zarota razširjena po vsej deželi in da se ji je formalno priključilo 900 od 1300 srbskih častnikov. V preiskavi so samo aranžerji. Aretiran je bil, a zopet izpuščen general Magdalenić, ki je zarotnikom dal denarja. Kralj namerava zarotnike, ako bodo obsojeni, takoj pomilostiti.

Belgrad, 9. septembra. Ponoči je bil aretiran poročnik Lontkijević, bivši ordonančni častnik kralja Aleksandra. Aretirane častnike so pripeljali v trdnjavo ter jih strogo stražijo. Akoijo častnikov je vladi izdal kapitan Kostić.

Belgrad, 9. septembra. Pri umoru kralja Aleksandra vdeleženi častniki so imeli v hotelu „Kolarec“ posvetovanje. Mašin in Mišić sta predlagala kompromis, večina ga je pa zavrgla in sklenila poslati h kralju deputacijo, ki naj protestira proti nastopu aretiranih častnikov in zahteva njihovo odločno kaznovanje. Večina je sklenila, da je proti svojim nasprotnikom pripravljena boriti se do krvi.

Carigrad, 9. sept. (C. B.) Soglasno s poročili konzulov se javlja, da je bil v Beiruthu boj med kristijani in Mahomedanci. Posredovalo je vojaštvo in policija. 30 oseb je mrtvih, veliko število ranjencev. Ranjenci so dobili rane od streljanja.

Sofija, 9. sept. Volitve v sobranje bodo 18. oktobra.

Umrli so:

4. septembra. Marija Schiebel, zasebnica, 79 let, Karlovska cesta 18, Paralysis cordis.

6. septembra. Karlota Nučić, zasebnega uradnika hči, 6 mes., Stari trg 11, kron. črevesni katar. — Ivan Cvir, pekov sin, 1 mes., Ulice na Grad 3, Catarrh. intestin. — Marija Sonc, delavčeva hči, 12 ur, Cerkvene ulice 25, življenska slabost.

7. septembra. Lucija Milčinski, davkarjeva vdova, 65 let, Reseljeva cesta 13, Appendicitis purulenta, Sepsis chron.

V hiralnici:

4. septembra. Karolina Zonta, usmiljenka, 25 let, jetika.

V bolnišnici:

4. septembra. Ivan Fajdiga, delavec, 56 let, Phlegmone cruris.

6. septembra. Ana Dimnik, ključavničarjeva vdova, 50 let, Pneumonia. — Ivan Sajovic, delavec, 44 let, Pneumonia.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Veterevi	Nebo	Padačina v 24 urah
7. 9. sveč.	738.2	19.4	sl. svzh.	jasno	
8. 9. zjut.	739.0	12.0	s. jvzh.		0.0
9. 9. zjut.	737.8	28.3	sr. svzh.		
8. 9. zveč.	738.4	19.0	sl. svzh.		
9. 9. zjut.	738.1	12.8	sl. jvzh.		0.0
9. 9. popol.	733.3	27.3	sl. jug		

Srednja temperatura ponedeljka 19.5°, norm. 16.0°
Srednja temperatura torka 19.8, norm. 15.5°

Dunajska borza

dné 7. septembra

Skupni državni dolg v notah	100.05
Skupni državni dolg v srebru	29.95
Avstrijska zlata renta 4%	120.25
Avstrijska krona renta 4%	100.45
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	92.30
Ogrska zlata renta 4%	118.80
Ogrska krona renta 4%	97.95
Ogrska inv. renta 3 1/2%	89.45
Avstro-ogrske bančne delnice	15.71
Kreditne delnice	647. —
London vista	239.22
Nemški drž. bankovci za 100 m nem. drž. v	117.82 1/2
20 mark	23.48
20 frank	19.67
Italijanski bankovci	96.10
C. kr. cekini	11.35

Zitne cene

dné 9. septembra 1903. (Termin.)

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K 7.42 do 7.43
„ „ april	7.70 „ 7.71
Rž za oktober	6.25 „ 6.26
„ „ april	6.23 „ 6.24
Oves za oktober	5.50 „ 5.51
„ „ april	5.52 „ 5.53
Koruzi za avgust	— „ —
„ „ september	6.32 „ 6.33
„ „ maj 1904	5.54 „ 5.55

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 7.65 do 8.15
Rž južne železnice	7.60 „ 8. —
Rž	6.45 „ 6.60
Ječmen	6.40 „ 7.40
„ ob Tisi	6.10 „ 7.20
Koruzi ogrska	6.60 „ 6.75
Cinkvanti	7.60 „ 8. —
Oves srednji	5.95 „ 6.15
Fizol	6.25 „ 11.05

Špiritni laki, vsakovrstni: lak za usnje, ličilni lak, lak za etikete, lak za tla, naravnobarven in v vseh bojah, dobiva se pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciskanske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju. 524 25 11—1

1187 1—1

Javlja pretežno vest, da je po dolgem mučenstvu in prevideni svetotajstvi za umirajoče, danes popoldne ob treh izdihnila svojo blago dušo najina preljuba mamka,

gospa

Lucija Milčinski,

c. kr. davkarja vdova

in da jo k večnemu počitku ponesó v sredo, dné 9. t. m., popoldne ob petih iz hiše na Reseljevi cesti št. 13.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi pri Sv. Petru

V Ljubljani, dné 7. septembra 1903.

Fran in Angela Milčinski.

Neko „katol. izobraževalno društvo“ želi napraviti **nov oder** in išče **slikarja**

ki bi utegnil v kratkem času izdelati kulise in zagrinjalo.

Ponudbe naj se pošljejo upravnistvu „Slovenca“ pod naslovom „Katol. izobraževalno društvo.“

1177 2—1

Kmetiška posojilnica ljubljanske okolice,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

v Ljubljani, Marije Terezije cesta hiš. št. 1,

v Knezovi hiši,

obrestuje hranilne vloge po 110 95—81

4 1/2 odstotka

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure, razun nedelj in praznikov, vsaki dan od 8. do 12. ure dopoldne.

Poštnega hranilničnega urada št. 828.406,

Telefon šte. 57.

Išče se

zanesljiva oseba iz boljše rodbine kot oskrbnica k dvema osebama. Plača po dogovoru.

Eventuelno se ravno tam odda

stanovanje,

obstoječe iz ene sobe in kuhinje s pritlikinami za maloštevilno obitelj proti oskrbi dveh oseb.

Več pové upravništvo „Slovenca.“ 1141 1—1

Oddaja se

v Mokronogu radi preselitve večletna dobro obiskana

prodajalna,

katere se nahaja sredi trga. Eventualno odda se tudi

stanovanje

z vsemi pritliklinami.

Več pové lastnik Franc Penca ravnotam. 1178 6—1

Vinarsko in sadjarsko društvo

za Brdo v Gorici

priporoča gospodom krčmarjem in zasebnikom pravo, pristno

Brisko vino

po prav zmernih cenah.

Razpošilja se v sodčkih od 56 litrov višje ter na željo tudi vzorci.

Ob enem priporočamo ljubiteljem sadja tudi razno sadje. 1101 8—5

Sedež društva je:

Gorica, ulica Barzellini št. 20.

Na stanovanje in hrano

se sprejmeta 1182 3—1

dva dečka

iz boljše rodbine.

Poisnila daje I. Mlakar, mestni katehet, Cigaletove ulice št. 3, nasproti justične palače.

Dr. Ivan Ograzen

1186 1—1

Wolfsove ulice šte. 12

ne ordinira od 10. do 30. septembra.

Žaga v zakup.

1136 3—3

Enostavna žaga v Stari Fužini (v Bohinju) last verskega zaklada kranjskega, daje se vnovič za čas od 1. novembra leta 1903 do konca oktobra leta 1906 v najem.

Pismene ponudbe vročiti je najdalje

do sobote, 19. septembra t. l. opoldne

pri podpisnem oskrbnistvu, zri kateremu se izvedó zakupni pogoji.

Ponudbe opremljati je s kolekom za eno krono.

Znesek ponužene letne zakupnine pisan mora biti s številkami in z besedami.

Ponužbe podpisane morajo biti po ponudniku, kateri ima navesti svoj stan in svoje bivališče s hišno številko vred.

C. kr. oskrbnistvo gozdov in domen v Radovljici,

dné 30. avgusta 1903.

C. kr. gozdni in domenski oskrbnik:

Pirker.

Naročajte izborno ljubljansko delniško pivo

706 104—32

iz pivovarne v Žalcu in Laškem trgu.

Naročila sprejema centralna pisarna v Ljubljani, Sodne ulice 4.

Angeljnovno milo Marzeljsko (belo) milo

z znamko

449 104-49

sta najbolj koristni
štedilni mili
za hišno rabo.

Dobivate jih po specerijskih štacunah!

Pavel Seemann

izdelovatelj mila
in čebelno-voščenih sveč
v Ljubljani.

Slava Jezusu.

Pesmi na čast
božjemu Izveličarju
za mešan zbor, deloma z orgljami
izdal
P. Hugolin Saftner
ord. ff. min.

Partitura in 4 glasovi 8 K, vsak na-
daljni glas 50 vin.

Naroča se: frančiškanski samostan,
Ljubljana.

Čisti dobiček prejmo knezošk. zavodi.

1111 3

Naznanilo.

Kdor hoče poceni in dobro blago, naj na-
roči moj novi veliki cenik, kateri je gratis. Posebno pri-
poročam novosti v stenskih urah z novim stolpovim bitjem.

Vsa popravila točno in ceno, umetna delavnica v I. nad-
stropju. Za obilni obisk se najtopleje priporoča

Fran Čuden

urarski trgovec in posestnik v Ljubljani.
exportna tvrdka na debelo in na drobno, član švicarskih tovarn
Union, založnik c. kr. drž. dolenjskih železnic.

Sivalni stroji, posebno za domačo rabo

256 24

prav poceni.

Perje za postelje in puh

priporoča po najnižjih cenah

571 37

F. HITI,

Pred škofijo števil. 20.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Ciril-Methodove biškote

zantevajte slovenski rodoljubi v
vsaki prodajalni in pekarni. Ti
piškoti so najboljši.

Narčila sprejema družbin založnik S.
H. Škerl, Sv. Ivan pri Trstu.

Na stanovanje in dobro
hrano se sprejme
nekaj dijakov
iz boljše rodbine.

Več se poizve na Kongresnem trgu št. 6 v prvem
nadstropju nad vodo. 1163 3-2

Učenca

za žično pletarski in sitarski obrt
sprejme takoj

Eugen Ivanec
v Sodražici.

1143 3-3

Nove zboljšane gramofone

z glasovno-, ročno- in varstveno
omarico, zelo prikljubeno med
duhovščino, po družtvih in med
zasebniki.

Gramofon avtomate

za gostilne zelo pridobitno
prodajam tudi na obroke.

Imam veliko zalogo, najnovejše plošče, katere zamenjujem za stare.

Vnanja naročila se rešujejo z obratno pošto.

1079 10-8

Rudolf Weber, urar
v Ljubljani, stari trg 16.

Prečastiti duhovščini in cerkvenim
predstojništvom uljudno naznanjam, da
imam zelo veliko zalogo

cerkvenih posod in orodja.

Zaradi pomanjkanja prostora pro-
dam prav zelo poceni več lepih
lestencev, svetilnic, kelihov itd.

Prosim prečastite gospode žup-
nike, naj si blagovolijo ogledati.

Naročena dela se izvršijo pra-
vilno v najkrajšem času.

Slavnemu občinstvu pa priporočam lepa in
praktična svetila za električno luč.

Priporočam s spoštovanjem

Leopold Tratnik,

1118 5

pasar

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 27.

1134 4-3

Sprejmeta se

dva dijaka

(ali dve gospodični)

na hrano in stanovanje na sv. Petra
cesti št. 27 Na razpolago je lep vrt.

ANTON PRESKER

1357 48

krojač v Ljubljani,
Sv. Petra cesta št. 16

se priporoča preč. duhovščini
v izdelovanje vsakovrstne

duhovniške obleke

iz trpežnega in solidnega blaga
po nizkih cenah.

Opozarja na veliko svojo
zalogo

Izgotovljene obleke

posebno na haveloke v naj-
večji izbi po najnižjih cenah.

Dobavitelj uniform avstrijskega društva železniških uradnikov

Stanje vlog 31. dec. 1902:
čez 9 milijonov kron.

Najboljša in najsigurnejša

prilika za štedenje!

Preje: Gradišče št. 1,

LJUDSKA POSOJILNICA

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od
8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih
obrestuje po

4 1/2 %

brez kakšnega odbitka, tako, da sprejme
vložnik od vsacih vložnih 100 K čistih
4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 31. decembra 1902: 9,501.351 K 52 h. Denarni promet v l. 1902: 32,596.882 K 65 h.
HRANILNE KNJIŽICE se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. — Za nalaganje po pošti so pošto-
hranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. januarja 1903.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Odborniki:

Josip Šiška, knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano. — Josip Jarc, veleposestnik v Medvodah. — Dr. Andrej
Karlin, stolni kanonik v Ljubljani. — Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. — Matija Kolar, župnik pri D. M. v Polju. —
Ivan Kregar, svet. trg. in obrt. zbornice v Ljubljani. — Frančišek Leskovic, zasebnik in blagajnik „Ljud. pos.“ — Karol Pollak,
tovarnar in posest. v Ljubljani. — Gregor Šlibar, župnik na Rudniku. — Dr. Aleš Ušeničnik, profesor bogoslovja v Ljubljani.

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Kavarovanja za zgube pri šrebanjih, pri izrebanju najmanj-
šega dobitka. — Promese za vsako šrebanje.
Kulantina izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba
„MERCUR“
I., Wollzeile 10 in 13. Dunaj, I., Strubelgasse 2.

Pojasnja v vseh gospodarskih in finančnih
stvarih, potem o kurznih vrednostih vseh špekulacijskih
vrednostnih papirjev in vestni nasveti za dosego kolikor
je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih
glavnih.

134 233